

retében sikerült valóra váltani a zenekar régi álmát, vásároltunk egy új hangversenyzongorát. Most ebből a támogatásból templomi koncerteket adunk, erdélyi körútra megyünk, bár nem volt egyszerű a kész szezonba beilleszteni a plusz fellépéseket, hiszen a pénzt májusig fel kell használnunk. Számomra az is fontos volt, hogy lehetőleg ennek során is szimfonikus zenekarként jelenjünk meg. De azt is látom, hogy azok a zenekarok, ame-

lyek nagyobb összeget kaptak, még több plusz feladatot vállaltak. Mi már a szolgáltatások tekintetében így is a törvényi kereteket feszegetjük.

■ *Ezt a pénzt minden évben megkapják majd az együttesek?*

– Erről egymásnak ellentmondó hírek keringenek. Jó lenne, ha számíthatnánk rá rendszeresen.

„Azonos elbírálás alá kellene esnie az együtteseknek”

Antal Mátyás kortárs kompozíciókról, állandó igényességről

Háromezer ember hallotta az újról koncertjeiket, s mindegyik előadás végén „standing ovation”-nel köszönték meg a produkciót. Antal Mátyás büszke rá, hogy a Miskolci Szimfonikus Zenekart vezetheti, s örül, hogy ilyen népszerű az együttes. De hozzáteszi azt is, hónapok óta gondolkodik azon, hogy mit csinálnak rosszul, hogy a komoly szakmai munka, a teltházak koncertek, a nagyszámú publikum ellenére is ilyen alacsony a büdzséjük. A karmesterrel a két éves hosszabbításról, a fiatal dirigensekről, a miskolci együttesrel eddig folytatott munkájáról, valamint az őszi ünnepi, a 75-ös évforduló jegyében összeállított hangversenyről beszélgettünk.

■ *Mit szolt az ügyvezető, Szászné Pónuzs Krisztina újabb két évre szóló felkéréséhez?*

Megtisztel vele, s mivel nyáron leszek 75 éves, így ennek jegyében 77 éves koromig tölthetek be vezető pozíciót. Örülök, hogy ezt egy ilyen együttes élén tehetem, amelynek közkedveltségét talán az is jelzi, hogy az ötször ismételt újról koncerteken állva tapsolt a publikum, kiabálva ünnepezték az együttest, s olyan programmal arattunk ilyen tetszést, amely egyetemes értékeket mutatott be, Brahms, Rossini, Strauss műveiből válogattunk. Azt látom az itt töltött, másfél évem alatt, hogy a közönség hihetetlen szeretettel veszi körül az együttest. Büszke vagyok rá, hogy a Nemzeti Filharmonikusoknál töltött sok évtizedet követően, ahol Ferencsikkel, Kobayashival, Kocsis Zoltánnal dolgozhattam – egy rövid szünetet követően – éppen a miskolciak kértek fel vezető karmesternek, művészeti vezetőnek. Számomra ez nagy boldogság. Viszont hónapok óta gondolkodom azon, hogy mi az, amit nem csinálunk jól, mit kellene másképpen tenni, hogy megfelelő nagyságú büdzsével rendelkezünk. Melyek azok az elvárások, amelyeknek megfelelően jelentősebb összeghez jutnánk? De nem sikerül rájönnöm. Hiszen elmondhatjuk, mindegyik bérletünk telt házas, s mindhárom sorozat rendkívül igényes műsorokat kínál. Rengeteg kitűnő vendégkarmester érkezik a társulathoz, idén például jön Kovács János, Héja Domokos, Ligeti András, s olyan szólisták

muzsikálnak velünk, mint Baráti Kristóf, Balog József, Onczay Csaba, Matuz István vagy Fejérvári Zoltán. Rengeteg az ifjúsági koncert, és mind-mind nagyon népszerű. Nagy érdeklődés övezi a templomi karácsonyi koncerteket, a Szinva téri teraszon történő muzsikálásoknál pedig annyi az érdeklődő, hogy el sem férnek. Emellett a zenekar tagjai például a miskolci kórház gyermekrehabilitációs osztályán is rendszeresen adnak koncerteket. Annál csodálatosabbat nem tapasztaltam, mint azt, hogy hogyan hat a zene az ottani kis betegek-re... És mégis elkeserítő az anyagi helyzetünk.

■ *Mióta Ön vezeti az együttest, gyakoriak a műsorban a kortárs darabok. Sikerült ezeket megszerettetni a zenészekkel és a közönséggel?*

Az együttes dolgozik vele, játssza a modern műveket, de van a muzikusokban egyfajta türelmetlenség ezekkel a darabokkal szemben. Aztán egy-egy új kompozíció bemutatását követően azt mondják: nagyon nehéz volt megtanulni, viszont az eredmény nagyon jó lett. Mindenki tudja, hogy ez fontos terület, s hozzá kell tegyem, ilyen közönségsikerünk, mint például a Durkó-Bozay est után volt a zenésztársadalomban, az egészen páratlan. Ráadásul erre jobban odafigyelnek bizonyos fórumok, mint arra, hogy hogyan játsszunk Mozartot. Most egyébként készülünk egy nagyon különleges előadásra, Dubrovay László és Madarász Iván közös szerzői estjé-

■ *Mi mindent tervez a következő öt esztendőre?*

– Úgy vélem, az elmúlt időszakban sikerült nyugalmat teremteni, amikor átvettem az ügyvezető posztot, egyetlen út volt: felfelé. Az, hogy rendeződött a helyzet, azért is nagyon fontos, mert a városban a szimfonikus zenekar az egyik legnagyobb foglalkoztató. A mostani pályázatom értékelése során az ifjúsági koncertek, a sokszínű műsorkínálat mellett azt is kiemelték, hogy

re. Emellett nemrég mutattuk be Dragony Tímea és Kovács Zoltán darabját. Volt olyan időszak, amikor Mozart jelentette a kortárs zenét, vagy Beethoven új alkotásai szerepeltek a koncertprogramokban. Nekünk a jelenkor szerzőivel kell foglalkoznunk, akiknek művei emellett az eszköztárunkat is folyamatosan fejlesztik.

■ *Mostanában a Zeneakadémia karmestereképzőseivel is szoros a kapcsolat.*

Igen, ezt az együttműködést én indítottam el, a vizsgákra is jönnek, s a növendékektől nagyon sok szeretetteljes visszajelzést kapunk. Úgy látom, ez a kapcsolat egyre szorosabbá válik. Mégis úgy vélem, hiába ez a kiváló munka, a zenekar helyzete kétségbeejtő. Szörnyű, hogy ilyen fizetésekkel főállásban dolgoznak diplomás emberek. Valakik visszaélnék azzal, hogy a kollégák ezt tanulták és ilyen körülmények között is lelkesen dolgoznak. Rengeteg a munkájuk, s tényleg nem látom, hogy mit kellene másképp tennünk, hogy ennek meglegyen a megfelelő díjazása is. Öt próbajátékot tartottunk, hárfára és nagybőgőre nem volt egyetlen jelentkező sem, mindenki azt mondta, annyira kevés a fizetés, hogy enélkül kiegészítőként is többet kap, ha eljár haknizni. A hegedűre is nehezen találtunk megfelelő művészeket, most végre jött két kárpátaljai muzsikus.

■ *Gondolom, ezek a gondok azért nem csak Miskolcon jellemzőek. Hogyan látja a hazai zenei helyzetet?*

Hat nemzeti zenekar van. Azt gondolom, azonos elbírálás alá kellene kerülniük, hiszen azonos működési struktúrában, ugyanolyan módon szolgálják ki a közönséget. Az együttesek közül három az ország keleti, három a nyugati felén működik, de valahogy a keleti területen dolgozók alulfizettek. Közben pedig mindazt az elvárás, amit a kultúrpolitika támaszt velünk szemben, teljesítjük, hiszen tartunk ifjúsági programokat, terjesztjük a kultúrát, megyünk a határon túlra is, a zenekari tagok kamaraegyüttesekben ugyancsak játszanak... Kiszolgálunk egy régiót, teljesítünk egy feladatkört. S minden együttesnek megvan a maga közönsége is.

■ *Hogyan látja, vezetése alatt miben változott 2018 nyara óta a miskolci együttes?*

Szeretném nem túlmisztifikálni a dolgokat. A miskolciakra a hihetetlen stabilitás jellemző, hiszen 56 éves

sokkal jobban benne vagyunk a köztudatban, mint korábban. Új helyekre is elmegyünk a régióban, és mindenütt nagy szeretettel fogadják a zenekart. A pályázatomban ki is térek rá, hogy amikor átvettem az együttest, akkor éppen csak megvolt a törvény által előírt, fizető nézőszám, az utóbbi öt esztendőben ezt sikerült 12 ezer fővel növelnünk. Évente akad olyan rendezvényünk, amellyel megtöltünk egy hatalmas csarnokot. Jó példa

történetük alatt én vagyok a negyedik karmesterük. Mura Péter, Kovács László, Gál Tamás is több évig irányította őket, mindegyikük zenekar építő karmester volt. Jó hagyományokat folytatok, azt gondolom, az állandó igényesség az, amit nem lehet elengedni. De úgy vélem, jó úton járunk.

■ *Az ügyvezető asszony is említette, hogy nem könnyű megtalálni az utódját. Mennyiben, miben változott a karmesterség az utóbbi időszakban?*

Úgy látom, a fiatal dirigensek egyre inkább a külsőségek irányába mentek el. Rövid, gyors munkával akarnak látványos sikereket elérni, s a közönség az igazi műhelymunka és a blöff közötti különbséget sokszor nem veszi észre. Könnyű ezért olcsó babérokat aratni. D'Artagnan módjára pálca-virtuózként ágálnak a pódiumon, miközben a partitúra minél tartalmasabb, mélyebb megismerésére volna szükség. Természetesen szerencsére akadnak kivételek.

■ *Akik közül sokakat meg is hív. Idén is izgalmasak a koncertek, több vendégművésszel dolgoznak.*

Ebben a szezonban eldirigálhattam Mahler Dal a Földről című darabját, s most Wagnerbe is belekóstolunk. Jár nálunk már Dubóczky Gergely, Hermann Szabolcs, Rajna Martin, Hollókői Huba, Cser Ádám is. Mindenkire odafigyelek, és boldogan hívom őket. Szeretem a jó dirigenseket. Bízom abban, hogy a második két évem végére meglesz a megfelelő utód. Azt is látom, hogy egy koncert alapján nem lehet döntést hozni arról, hogy ki hogyan dolgozik, ahhoz több idő kell. A szakmai tudás mellett ugyanilyen fontos a szociális érzék, az empátia. A figyelem a tagság iránt, a napi gondjaik iránt; elengedhetetlen. Én nem tudok másképp vezetni, csak úgy, hogy mindenkire megpróbálok odafigyelni. Ez sajnos, azt látom, egyre kevésbé divat a dirigenseknél. Ahogy azt sem tudják, hogy a tiszteletet nem távolságtartással kell kivívni...

■ *Lesz egy különleges koncertje is...*

A Műpában szeptember 23-án tartunk egy hangversenyt a 75-ösök jegyében. Ezzel ünneplem a születésnapomat, a programban Anton Webern és Bartók Béla darabjai szerepelnek, az ő haláluk 75. évfordulója előtt is tisztelgünk. Az est szólistája a versenygyőztes zongoraművész, Szokolay Ádám lesz.

erre, hogy idén akkora volt az újévi koncertünk iráni érdeklődés, hogy a városban négy alkalommal telt meg a nagyszínház, s emellett még egy ötödiket is adtunk Emődön. Annak is örülök, hogy azok a gyerekek, akik részt vettek az ifjúsági programjainkon, elkezdtek rendszeresen járni a hangversenyeinkre.

■ *De gondolom, a következő öt évre már nem tud újabb 12 ezres nézőszám-növelést ígérni...*

– Miskolcon elértük a lehetőségeink maximumát. Ebben a hangversenyszeremben, ilyen jegyárakkal, ilyen terheltséggel nem tudunk ennél többet produkálni. Az jelenthet még előrelépést, hogyha Miskolc környékét bejárjuk. Borsodban nincsenek leküzdhetetlen távolságok, itt lehet még újabb közönségréteget megszólítani, hiszen rengeteg az ellátatlan terület.

■ *Külföldön is egyre gyakrabban szerepelnek.*

– Volt korábban is sok turné, a 2008-as évek környékén akadt egy olyan időszak, amikor nem nagyon lépett ki a városból a zenekar. De 2016-tól már azt mondhatom, hogy évente egyszer – volt, hogy kétszer is – vendégszereplésre indultunk, s ezek között akadt kéthetes és egyhetes turné is. Örülök, hogy most a támogatásnak köszönhetően a határon túli magyar területekre is ellátogathatunk, mert ott még nem járt vendégszerepelni a zenekar.

■ *Úgy látom, a fővárosi bérletükre is elfogynak a gyerekek, s még gyerekkoncertben is kínálnak újat, a Hangszerezőt.*

– A vesszőparipám volt, hogy Budapesten is rendszeresen lépünk fel, mert úgy látom, aki nem jelenik meg a fővárosban, az nem létezik. Az Olasz Intézetet vasárnap délutánonként megtöltjük. A Hangszerezőt pedig úgy találtuk ki, hogy a Tudomány és Technika Házában sze-

rették volna színesíteni a programot, azt kérték, vigyünk valamit, így alkottuk meg ezt a sikerrel bemutatkozó produkciót, ami a tekintetben hiánypótló is, hogy az egészen kicsik és a nagyobbaknak szóló sorozatok után végre az óvodásokat, kisiskolásokat várja. Vittük már vidékre is, négyszáz gyerek nézte meg, nagy sikert aratott.

■ *Nagyon jónak tartom, hogy a pályázatában is a fenntartható fejlődést tartja szem előtt.*

– Környezetvédelmi szakon végeztem, korábban az Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány tudományos munkatársa voltam. A köztudatban általában ökológiai szempontok alapján értelmezik a fenntarthatóságot. Úgy vélem, a művészetben sem jó, hogyha feléljük az erőforrásainkat. Fontos, a fenntarthatóság szem előtt tartása mentén haladnunk.

■ *Mi a helyzet az új vezető karmesterrel?*

– Jó dirigens kell, empatikus, határozott vezető, aki az emberekkel is tud bánni. Nem könnyű olyan karmesterre lelni, akinél minden kritérium teljesül. Antal Mátyás sok vendégdirigenszt hívott és hív meg, egyre nagyobb teret enged a fiataloknak. Viszont ő szakmailag és emberileg is olyan személyiség, akkora a rálátása az együttesre, a hazai zenei életre, hogy abban állapodtunk meg, marad még két szezont, mert a zenekarnak is szüksége van a folytonosságra. Ennek az újabb két esztendőnek a végére már remélem, megtalálja az utódját.

■ *Ön mikor lesz elégedett 2024 őszén?*

– Annak örülnék, ha ezt a pozíciót tudnánk tartani. A világot már nem akarom megváltani. Stabil, jól működő zenekart szeretnék, mind szakmailag, mind pénzügyileg, és azt, hogy mindez sok évig így maradjon.

R. Zs.

„A zenekar támogatása nem növekedett, csak átalakult”

A Zuglói Filharmónia ügyvezető igazgatója, Hortobágyi István a zenekar életét érintő aktuális finanszírozási és művészeti kérdésekről beszélt lapunk munkatársának.

■ *A Zenekar újság előző számában már érintettük ezt a témát, amit most részletesebben szeretnénk bemutatni: pontosan milyen tételekből áll össze a Zuglói Filharmónia részére megítélt támogatás?*

– A Zuglói Filharmónia 65 éves művészeti múlttal rendelkező együttes. A zenekar 2006 óta hivatásos együttesként működik, amelynek fenntartója a XIV. ke-

rület, Zugló Önkormányzata. 2016-ig Zugló Önkormányzata (továbbiakban Fenntartó) az együttest a kerület kulturális zászlóshajójaként kezelte. 10 éven keresztül minden évben gondoskodott a zenekar biztonságos finanszírozásáról. 2017-ben a zenekarok többlétszámú támogatást kaptak az államtól, amelyet minden zenekar közvetlen pályázat útján szerezhetett meg. A